

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

БІЛЕНСЬКА ЯРИНА РОМАНІВНА

УДК 004.9:658.589+334.7

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі фінансів Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Бондарчук Марія Костянтинівна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
професор кафедри фінансів

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Балан Олександр Сергійович,
Одеський національний політехнічний університет,
професор кафедри обліку, аналізу і аудиту

кандидат економічних наук, доцент
Гук Ольга Володимирівна,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»,
доцент кафедри менеджменту

Захист відбудеться «30» жовтня 2017 р. о 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.03 у Національному університеті «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, IV н.к., ауд. 209-А.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1.

Автореферат розісланий «29» вересня 2017 р.

Учений секретар спеціалізованої
вченої ради, к.е.н., доцент

Завербний А.С.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Головним чинником зростання та забезпечення конкурентоспроможності виробничо-господарських об'єднань (ВГО) є здійснення інноваційної діяльності, яка в свою чергу пов'язана з реалізацією їх інноваційного потенціалу. Слід зазначити, що передумовою ефективного впровадження інноваційного процесу є накопичення інформації про можливості інтегрованої структури щодо створення, впровадження та реалізації конкурентоспроможних інновацій. Від якості інформаційного забезпечення залежить правильність управлінських рішень щодо розроблення та впровадження інновацій, ефективність використання ресурсів та інноваційна активність виробничо-господарського об'єднання в цілому. Недостатній рівень інформації зовнішнього і внутрішнього характеру призводить до труднощів достовірної оцінки потенціалу інноваційного розвитку, що, в свою чергу, супроводжує прийняття необґрунтованих рішень у сфері інновацій.

Проблеми інформаційного забезпечення інноваційного розвитку постійно перебувають у полі зору науковців та керівного і технічного персоналу суб'єктів господарювання. Дослідженням проблем інформаційного забезпечення займалися такі вітчизняні вчені та науковці, як І. Ансофф, О. Балан, Б. Бекенферде, М. Бондарчук, В. Василенко, О. Другов, Н. Здравомислов, Л. Лігоненко, О. Раєвнева, О. Терещенко, В. Товажнянський, М. Титов, О. Тридід, Н. Хрущ, А. Штангрет, А. Череп, І. Яремко та інші. Аналізуючи дослідження цих учених, можна зробити висновок, що інформаційне забезпечення, як надзвичайно важливий фактор інноваційного розвитку, передбачає використання перспективних інформаційних технологій та зв'язків між ними. Однак у цих працях недостатньо розкриті питання щодо проблем формування та використання інформаційного забезпечення діяльності ВГО. Вагомий внесок у дослідження сутності інноваційного потенціалу та визначення його складових зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як І.В. Алексеев, Г.Я. Гольдштейн, О.В. Гук, А.В. Дзюбіна, Г.М. Захарчин, С.М. Ілляшенко, О.Є. Кузьмін, Д.І. Кокурін, Л.А. Лисенко, О.Г. Мельник, Й.М. Петрович, І.Б. Скворцов, І.Б. Хома, Н.І. Чухрай та інші. За результатами їх досліджень, можна зробити висновок, що немає єдності думок щодо визначення складових інноваційного потенціалу, недостатньо уваги приділено дослідженню факторів, що формують основу інформаційного забезпечення процесу оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО. Існує потреба у розробленні методу оцінювання рівня інформаційного забезпечення діяльності виробничо-господарських об'єднань. Подальшого розвитку потребує метод оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання. Отже, вирішення зазначених вище завдань сприятиме не лише поліпшенню діяльності окремо взятого учасника виробничо-господарського об'єднання, але й ВГО та національної економіки в цілому.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах науково-дослідних робіт кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми управління процесами капіталізації в умовах інноваційного розвитку підприємств» (номер державної реєстрації 0112U000799, акт від 5.05.2017 р.); «Проблеми моніторингу податкового

навантаження і фінансового стану виробничо-господарських структур в машинобудуванні та приладобудуванні» (номер державної реєстрації 0108U010403, акт від 5.05.2017 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є удосконалити існуючі і розробити нові теоретичні та методико-прикладні положення щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО, спрямованих на підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Для досягнення встановленої мети дисертаційну роботу зосереджено на вирішенні таких завдань:

- розкрити сутність понять «інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання», «потенціал інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання», «інформаційний потенціал виробничо-господарського об'єднання», використовуваних у сфері інноваційної діяльності;
- удосконалити процес корпоративного управління інформаційними потоками ВГО через створення інноваційно-інформаційного центру ВГО;
- сформулювати адаптивну джерельну базу та визначити етапи формування інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО;
- розробити метод оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його інноваційного потенціалу;
- удосконалити метод оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО, який, на відміну від наявних, враховуватиме збалансовану систему показників та попереднє оцінювання рівня інформаційного забезпечення в системі «інновації - маркетинг – фінанси – виробництво»;
- розробити модель вибору інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво».

Об'єктом дослідження є процеси інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних основ та методичних засад у сфері обґрунтування та оцінювання рівня інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань.

Методи дослідження. У процесі наукового дослідження використано такі загальнонаукові методи: порівняльний аналіз, систематизація та узагальнення (для уточнення понять «інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання» та «потенціал інноваційного розвитку ВГО» - розділ 1, підр. 1.1; уточнення поняття «система корпоративного управління інформаційними потоками ВГО» та визначення її цілей – розділ 1, підр. 1.2); аналогії, узагальнення та групування (під час побудови класифікації джерел формування інформаційного забезпечення ВГО та визначення етапів формування інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво» (розділ 1, підр. 1.3); порівняльна оцінка (для аналізування існуючих методичних рекомендацій щодо оцінювання рівня інформаційного забезпечення – розділ 2, підр. 2.2; для аналізування методичних підходів щодо оцінки потенціалу інноваційного розвитку – розділ 3, підр. 3.2); системний аналіз, експертні оцінки (при аналізуванні факторів, що формують основу інформаційного забезпечення ВГО – розділ 2, підр.

2.1; при формуванні критеріїв оцінки рівня інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО – розділ 2, підр. 2.2.; при оцінюванні рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво» - розділ 2, підр. 2.3.; при оцінюванні потенціалу інноваційного розвитку ВГО – розділ 3, підр. 3.2); фінансово-економічний та статистичний аналізи (для аналізування чинників, що формують основу інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО – розділ 2, підр. 2.1; при оцінюванні рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво» - розділ 2, підр. 2.3); економіко-математичне моделювання (при оцінюванні рівня інформаційного забезпечення ВГО – розділ 2, підр. 2.3).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні існуючих і розробленні нових теоретичних і методико-прикладних положень щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО. Наукові результати, які характеризують новизну дослідження, полягають у такому:

вперше розроблено:

- інформаційно-структурну модель формалізації інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання, яка ґрунтується на оцінюванні рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації - маркетинг – фінанси – виробництво» та визначенні показників науково-інтелектуальної, маркетингової, фінансової та виробничої забезпеченості інноваційної діяльності ВГО, що дає змогу структурно оцінити рівень потенціалу інноваційного розвитку інтегрованої структури з урахуванням кожної із його складових;

удосконалено:

- метод оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання, який, на відміну від наявних, ґрунтується на використанні збалансованої системи показників та попередньому оцінюванні рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації - маркетинг – фінанси – виробництво»;

- процес корпоративного управління інформаційними потоками виробничо-господарського об'єднання, який, на відміну від наявних, передбачає створення інноваційно-інформаційного центру ВГО;

- метод оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його інноваційного потенціалу, який, на відміну від наявних, ґрунтується на засадах застосування системи одночасних рівнянь;

набули подальшого розвитку:

- зміст понять «інформаційне забезпечення інноваційної діяльності ВГО», яке, на відміну від наявних, запропоновано розглядати як систему інтеграції інформаційних ресурсів та сукупність способів їх організації щодо складових потенціалу інноваційного розвитку ВГО; «потенціал інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання» та «інформаційний потенціал виробничо-господарського об'єднання»;

- класифікація джерел формування інформаційного забезпечення ВГО з виділенням таких нових класифікаційних ознак внутрішнього середовища, як інформаційні ресурси науково-інтелектуальної, виробничої, фінансової та маркетингової складових потенціалу інноваційного розвитку ВГО і етапи формування інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що розроблені методичні положення та практичні рекомендації щодо інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво» сприятимуть зменшенню кількості неефективних інноваційних проектів та забезпечуватимуть вибір правильної інноваційної стратегії. Прикладне значення результатів досліджень підтверджене їх практичним впровадженням у діяльність виробничих підприємств, банківських установ та страхових компаній. Результати виконаних автором досліджень впроваджено у практичну діяльність ТзДВ «Гал-Кат» (довідка № 365 від 04.11.2016 р.), ТОВ «Львівський приладобудівний завод» (довідка № 165 від 07.11.2016 р.), ПП «Галенерго» (довідка № 148 від 31.10.2016 р.).

Наукові результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Львівського університету бізнесу та права під час викладання дисципліни «Інформаційні системи та технології у фінансах» (довідка № 198 від 31.10.2013 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені в дисертації, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використані лише ті положення, що є результатом особистої роботи дисертанта і становлять індивідуальний внесок автора.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати досліджень, подані в дисертації, пройшли апробацію за допомогою обговорення та отримали позитивну оцінку на таких міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки» (м. Сімферополь, 2010 р.); «Маркетинг та логістика в системі менеджменту» (м. Львів, 2010 р.); «Сучасні проблеми економіки і менеджменту» (м. Львів, 2011 р.); «Розвиток економічних і політико-правових систем України та інших країн Європи на початку XXI століття» (м. Львів, 2011 р.); «Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Тернопіль, 2012 р.); «Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Тернопіль, 2013 р.); «Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації» (м. Кременчук, 2016 р.); «Методи і моделі фінансового забезпечення сталого економічного розвитку» (м. Севастополь, 2012 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 17 наукових праць, загальним обсягом 4,15 друк. арк. (з яких особисто дисертантові належить 3,95 друк. арк.), зокрема 1 монографія, 8 статей у наукових фахових виданнях України, з них 2 праці у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, та 8 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Обсяг і структура роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний обсяг

дисертації становить 208 сторінок. Робота містить 17 рисунків, 8 таблиць, 13 додатків, 198 найменувань літературних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено основні положення наукової новизни роботи, практичне значення отриманих результатів, а також подано відомості про їх апробацію.

У першому розділі «Теоретичні основи формування та використання інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань» розкрито сутність і значення поняття «інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання», розвинуто сутність потенціалу інноваційного розвитку ВГО та визначено його складові.

Вивчення літературних джерел та власні дослідження дають змогу сформулювати означення інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання, під яким слід розуміти систему інтеграції інформаційних ресурсів та сукупність способів їх організації щодо науково-інтелектуальних, фінансових, виробничих та маркетингових можливостей інноваційного розвитку діяльності ВГО, які необхідні для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері інновацій.

За результатами дослідження літературних джерел, інформаційний потенціал виробничо-господарського об'єднання характеризує можливості інформаційної системи забезпечувати потреби у достовірній та достатній інформації всіх учасників ВГО для прийняття ефективних управлінських рішень.

Корпоративне управління інформаційними потоками ВГО повинно базуватися на розробленій керівництвом інформаційній політиці, принципами якої є повнота, точність, об'єктивність, достовірність, ясність, конфіденційність, аналітичність, результативність, якість, своєчасність, відкритість та доступність інформації для всіх учасників інтегрованої структури. Формування та реалізація інформаційної політики виробничо-господарського об'єднання має на меті забезпечення ефективності управління інформаційними потоками, виявлення постійної уваги до процесів обміну інформацією, використання при передачі повідомлень паралельно декількох каналів зв'язку, організація ефективної системи зворотніх зв'язків, раціоналізація структури комунікаційного процесу, забезпечення підвищення кваліфікації працівників, використання сучасних інформаційних технологій. Тому першочерговою задачею для інтегрованих структур сьогодні є створення системи корпоративного управління інформаційними потоками, яка б забезпечувала планомірний, поступальний розвиток відносин між учасниками виробничо-господарського об'єднання, а також сувору послідовність дій у цих відносинах.

Наголошено, що під системою корпоративного управління інформаційними потоками ВГО будемо розуміти таку, яка визначає розподіл інформаційних потоків між учасниками корпоративної взаємодії, такими як виробниче підприємство, банк, страхова компанія тощо.

Взаємні інформаційні зв'язки, які виникають між учасниками ВГО і утворюють інформаційну інфраструктуру ВГО, зображені у вигляді відповідної моделі (рис. 1).

Рис. 1. Інформаційні взаємозв'язки між учасниками ВГО

Примітка: розроблено автором

Виконане аналізування підходів вітчизняних та зарубіжних дослідників дав змогу визначити відмінності в інформаційних потребах учасників виробничо-господарського об'єднання, зокрема банку, виробничого підприємства та страхової компанії, які наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Інформаційні потреби учасників виробничо-господарського об'єднання

Учасники виробничо-господарського об'єднання	Банківські установи	Страхові компанії	Виробничі підприємства
Банківські установи	Відомості про фактичний фінансовий стан банку	Відомості про фактичний фінансовий стан банку, інформація про здійснення банківських операцій, умови надання позик та ін.	Відомості про фінансовий стан банківської установи, умови надання позик та ін.
Страхові компанії	Інформація про фінансову стійкість та платоспроможність СК, інформація про рейтинг страховика та ін.	Відомості про фактичний фінансовий стан інших страхових компаній та їх рейтинг, інформація про перестраховиків, актуальні страхові продукти, тарифну політику	Інформація про фінансову стійкість, платоспроможність та рейтинг СК, інформація про актуальні страхові продукти та тарифну політику
Виробничі підприємства	Відомості про банківські та торговельні операції, інформація про стан розрахунків з клієнтами, про рівень платоспроможності виробничого підприємства, фактичний стан ринків збуту, розмір обороту засобів, структура капіталу, відомості про фінансовий стан постачальників, споживачів, посередників, конкурентів тощо.	Інформація про обсяг випуску і плани реалізації продукції, рівень складських запасів, плани щодо реконструкції виробництва. Відомості про методи і організацію управління, систему організації праці, прогнозований час виходу на ринок, характер і умови укладених контрактів, відомості про постачальників, споживачів, посередників, конкурентів тощо.	Фінансова звітність, інформація про обсяг випуску і плани реалізації продукції, відомості про методи і організацію управління, прогнозований час виходу на ринок інноваційної продукції, відомості про розрахунки з постачальниками, споживачами, посередниками, відомості про конкурентів тощо.

Примітка: розроблено автором

Ефективність функціонування системи корпоративного управління інформаційними потоками забезпечується саме вчасністю і достовірністю знаходження інформації для прийняття правильного рішення. Винятково важливим

елементом корпоративного управління інформаційними потоками ВГО є організація зворотного інформаційного зв'язку.

Сучасний розвиток корпоративного управління інформаційними потоками вимагає пошуку оптимальних шляхів організації інформаційного забезпечення взаємодії учасників виробничо-господарського об'єднання, зокрема виробничого підприємства, банку та страхової компанії.

Виробничо-господарські об'єднання внаслідок специфіки своєї діяльності мають великі можливості для накопичення значних обсягів інформації, що стосується діяльності не тільки виробничих підприємств, але й фінансово-кредитних установ, науково-дослідних інститутів, державних органів тощо. Узагальнення огляду літературних джерел дає змогу виокремити етапи формування інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань (рис. 2).

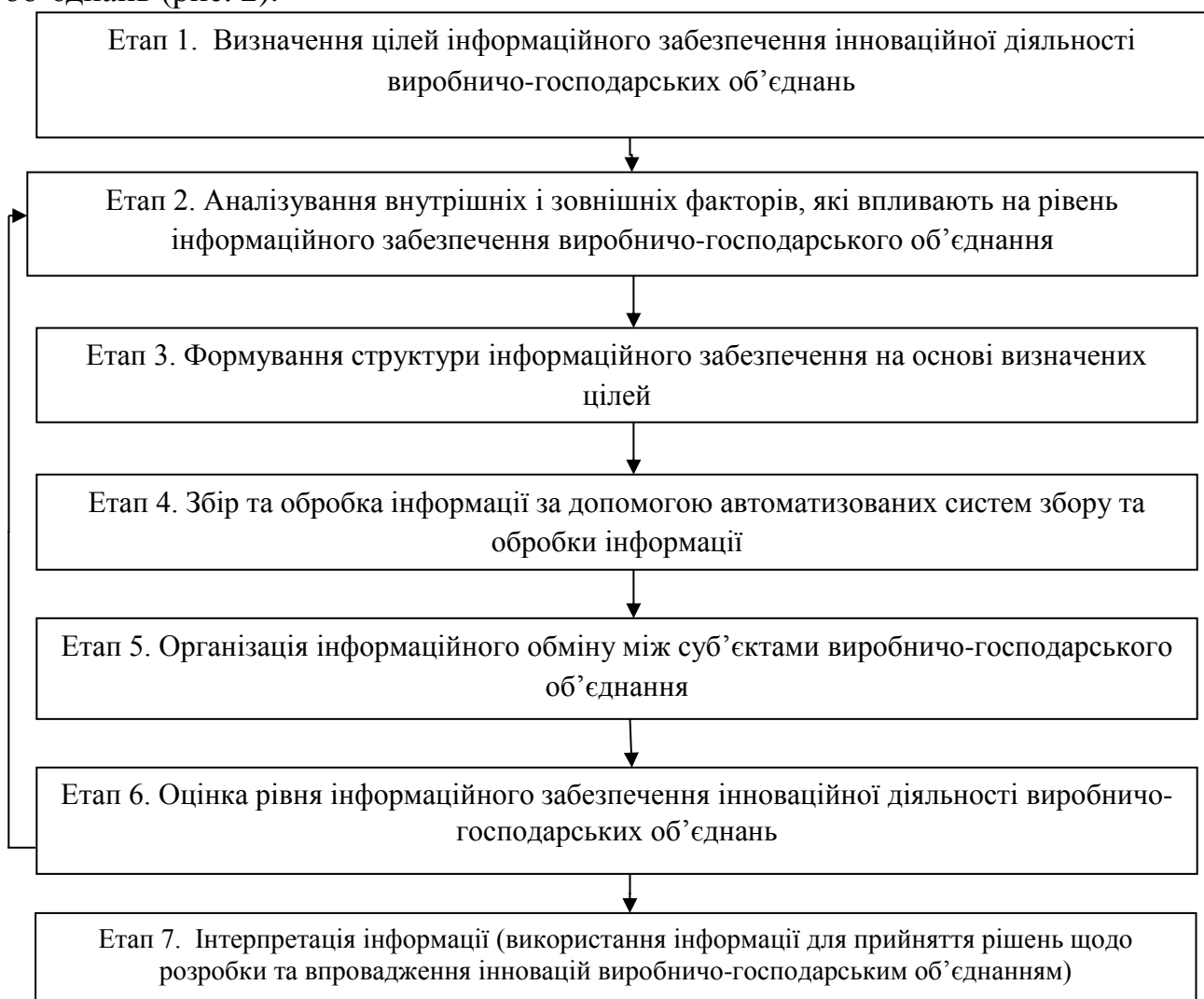

Рис. 2. Етапи формування інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань

Примітка: розроблено автором

Для удосконалення процесу корпоративного управління інформаційними потоками виробничо-господарського об'єднання запропоновано створити

Інноваційно-інформаційний центр ВГО, діяльність якого повинна спрямовуватись на збір, оброблення, аналізування і зберігання інформації, організацію маркетингових досліджень, постійне і систематичне відслідковування нормативної документації, розробку альтернативних варіантів прийняття рішень та передачею їх керівництву.

У другому розділі «Аналізування та оцінювання рівня інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань» проаналізовано чинники впливу на рівень інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань, сформовано критерії оцінювання рівня інформаційного забезпечення ВГО та розроблено метод оцінювання рівня інформаційного забезпечення ВГО в розрізі складових його інноваційного потенціалу.

Для проведення дослідження факторів, що формують основу інформаційного забезпечення оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання та критеріїв, за якими запропоновано визначати рівень інформаційного забезпечення інноваційної діяльності ВГО, здобувачем було використано метод експертних оцінок. Для виявлення достовірних відмінностей у відповідях респондентів між оцінками, які склали керівники та спеціалісти виробничих підприємств, банків та страхових компаній, було обрано дисперсійний аналіз (ANOVA) за Фрідманом для зв'язаних (залежних) вибірок.

На основі практик застосування моделей одночасних рівнянь під час дослідження різноманітних економічних явищ і процесів сформовано симульативну модель оцінювання рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво», що відображено системою рівнянь:

$$\begin{cases} Y_1 = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + a_4x_4 + a_5x_5 + a_6Y_2 + a_7Y_3 + a_8Y_4; \\ Y_2 = b_0 + b_1x_5 + b_2x_6 + b_3x_7 + b_4x_8 + b_5Y_3 + b_6Y_4; \\ Y_3 = c_0 + c_1x_{10} + c_2x_{11} + c_3x_{12} + c_4x_{13} + c_5x_{14} + c_6Y_4; \\ Y_4 = d_0 + d_1x_{15} + d_2x_{16} + d_3x_{17} + d_4x_{18}, \end{cases} \quad (1)$$

де Y_1 – узагальнюючий показник рівня інформаційного забезпечення фінансової складової інноваційного потенціалу (фінансів); Y_2 – узагальнюючий показник рівня інформаційного забезпечення маркетингової складової інноваційного потенціалу (маркетингу); Y_3 – узагальнюючий показник рівня інформаційного забезпечення виробничої складової інноваційного потенціалу (виробництва); Y_4 – узагальнюючий показник рівня інформаційного забезпечення науково-інтелектуальної складової інноваційного потенціалу (інновацій); x_1 – коефіцієнт оперативності інформації; x_2 – коефіцієнт швидкості збору інформації; x_3 – коефіцієнт надійності програмного забезпечення; x_4 – показник повноти інформації; x_5 – показник точності інформації; x_6 – коефіцієнт використання джерел отримання інформації; x_7 – коефіцієнт використання методів отримання інформації; x_8 – коефіцієнт задоволення інформаційних потреб; x_9 – коефіцієнт своєчасності надання інформації; x_{10} – показник рівня компетентності працівників; x_{11} – показник підвищення кваліфікації працівників підприємства у сфері інформатизації; x_{12} – показник достовірності наявної і доступної інформації; x_{13} – показник документального підтвердження

використовуваної інформації; x_{14} – коефіцієнт забезпеченості виробничого процесу інформаційними ресурсами; x_{15} – показник наукомісткості інформації; x_{16} – показник науково-інтелектуального рівня; x_{17} – коефіцієнт генерування інноваційної ідеї; x_{18} – показник винахідницької активності; a, b, c, d – параметри симультазивної моделі, які характеризують силу впливу незалежних змінних на залежні.

Запропонована симультазивна модель оцінювання рівня інформаційного забезпечення ВГО відповідає умовам повноти, тобто кількість рівнянь у системі (1) дорівнює кількості ендогенних змінних у системі. Параметри симультазивної моделі окремо представлено для таких учасників ВГО, як банк, страхова компанія та виробниче підприємство. Результати розрахунку параметрів моделей, а також верифікації та перевірки їх відповідності реальному стану справ наведені в табл. 2.

З метою оцінювання щільності зв'язку між результирующим показником рівня інформаційного забезпечення та факторними ознаками обчислено значення коефіцієнтів множинної кореляції та детермінації за кожною моделлю та виконано перевірку адекватності моделей за критерієм Фішера (F). Результати розрахунків демонструють, що всі запропоновані моделі є статистично значущі при $p = 0,05$, оскільки для кожної із них $F_{\text{розрах}} = F_{\text{табл}}$.

Розрахунок узагальнюючих показників інформаційного забезпечення по кожній із складових потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання в цілому пропонуємо розраховувати за формулами:

$$Y_1^{\text{ВГО}} = \sum_{i=1}^n Y_1^{Ai} + \sum_{j=1}^m Y_1^{Bj} + \sum_{k=1}^z Y_1^{Ck}; \quad (2)$$

$$Y_2^{\text{ВГО}} = \sum_{i=1}^n Y_2^{Ai} + \sum_{j=1}^m Y_2^{Bj} + \sum_{k=1}^z Y_2^{Ck}; \quad (3)$$

$$Y_3^{\text{ВГО}} = \sum_{i=1}^n Y_3^{Ai} + \sum_{j=1}^m Y_3^{Bj} + \sum_{k=1}^z Y_3^{Ck}; \quad (4)$$

$$Y_4^{\text{ВГО}} = \sum_{i=1}^n Y_4^{Ai} + \sum_{j=1}^m Y_4^{Bj} + \sum_{k=1}^z Y_4^{Ck}, \quad (5)$$

де $Y_1^{\text{ВГО}}, Y_2^{\text{ВГО}}, Y_3^{\text{ВГО}}, Y_4^{\text{ВГО}}$ – узагальнюючі показники рівня інформаційного забезпечення відповідно фінансової, маркетингової, виробничої та науково-інтелектуальної складових потенціалу інноваційного розвитку ВГО; n, m, z – кількість у складі ВГО відповідно банків, страхових компаній та виробничих підприємств; i, j, k – відповідні порядкові номери учасників ВГО (i – порядковий номер банківської установи, j – порядковий номер страхової компанії, k – порядковий номер виробничого підприємства); $Y_1^{Ai}, Y_2^{Ai}, Y_3^{Ai}, Y_4^{Ai}$ – узагальнюючі показники рівня інформаційного забезпечення по кожній із складових потенціалу інноваційного розвитку відповідної банківської установи; $Y_1^{Bj}, Y_2^{Bj}, Y_3^{Bj}, Y_4^{Bj}$ – узагальнюючі показники рівня інформаційного забезпечення по кожній із складових потенціалу інноваційного розвитку відповідної страхової компанії; $Y_1^{Ck}, Y_2^{Ck}, Y_3^{Ck}, Y_4^{Ck}$ – узагальнюючі показники рівня інформаційного забезпечення по кожній із складових потенціалу інноваційного розвитку відповідного виробничого підприємства.

Моделі оцінювання інформаційного забезпечення діяльності виробничо-господарських об'єднань в системі "інновації – маркетинг – фінанси – виробництво"

Моделі	Коефіцієнт кореляції, R	Коефіцієнт детермінації, R ²	F-критерій Фішера
Оцінювання інформаційного забезпечення банківської установи за результатами роботи ПАТ АКБ «Львів»			
$Y_1^A = 2,25 + 1,04x_1 + 1,26x_2 + 0,24x_3 + 0,38x_4 + 0,31x_5 + 0,12Y_2 + 1,35Y_3 + 0,72Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 5,06) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,07)	0,9941	0,9882	10,51**
$Y_2^A = -0,23 + 0,41x_6 + 0,37x_7 + 0,54x_8 + 0,41x_9 + 0,31Y_3 + 0,21Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 6,37) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,58)	0,9999	0,9999	2531,1**
$Y_3^A = -0,43 + 0,73x_{10} + 0,46x_{11} + 0,17x_{12} + 1,22x_{13} + 0,07x_{14} + 0,32Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 6,37) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,58)	0,9982	0,9965	48,62**
$Y_4^A = 0,16 + 0,12x_{15} + 0,4x_{16} + 0,06x_{17} + 0,26x_{18}$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 7,01) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,84)	0,9935	0,9870	57,16**
Оцінювання інформаційного забезпечення страхової компанії за результатами роботи АСК «Дністер»			
$Y_1^B = -0,19 + 0,29x_1 + 0,29x_2 + 0,27x_3 + 0,03x_4 + 0,58x_5 + 0,25x_6 + 0,41Y_2 + 0,5Y_3$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 5,06) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,07)	0,9988	0,9977	56,14**
$Y_2^B = -1,3 + 0,55x_6 + 0,09x_7 + 0,92x_8 + 1,72x_9 + 0,64Y_3 + 0,75Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 6,37) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,58)	0,9998	0,9997	640,34**
$Y_3^B = 0,02 + 1,02x_{10} + 0,45x_{11} + 0,12x_{12} + 0,02x_{13} + 0,48x_{14} + 0,2Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 7,01) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,84)	0,9996	0,9993	229,73**
$Y_4^B = -0,03 + 0,21x_{15} + 0,69x_{16} + 0,15x_{17} + 0,26x_{18}$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 7,01) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,84)	0,9962	0,9923	97,31**
Оцінювання інформаційного забезпечення виробничого підприємства за результатами роботи ПАТ «НВО «Термоприлад» ім. В. Лаха			
$Y_1^C = -0,88 + 0,28x_1 + 0,25x_3 + 0,42x_4 + 0,47x_5 + 0,14Y_2 + 0,62Y_3 + 0,11Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 6,19) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,50)	0,9999	0,9999	3029,3**
$Y_2^C = 0,035 + 0,29x_6 + 0,21x_7 + 0,34x_8 + 0,15x_9 + 0,06Y_3 + 0,02Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 6,37) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,58)	0,9999	0,9999	3029,3**
$Y_3^C = -0,53 + 0,23x_{10} + 0,3x_{11} + 0,35x_{12} + 0,26x_{13} + 1,3x_{14} + 0,05Y_4$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 6,37) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,58)	0,9964	0,9928	23,26**
$Y_4^C = 0,24 + 0,18x_{15} + 0,16x_{16} + 0,19x_{17} + 0,23x_{18}$ *p = 0,99 (F t _{tab} = 7,01) **p = 0,95 (F t _{tab} = 3,84)	0,9582	0,9183	8,43**

Примітка: розроблено автором

*табличне значення F-критерію при рівні значущості p = 0,99; ** табличне значення F-критерію при рівні значущості p = 0,95;

Інтегральний показник рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво» пропонуємо визначати за формулою:

$$I_{\text{заг}}^{\text{ВГО}} = \frac{Y_1^{\text{ВГО}}k_1 + Y_2^{\text{ВГО}}k_2 + Y_3^{\text{ВГО}}k_3 + Y_4^{\text{ВГО}}k_4}{I_{\text{заг}}^{\text{ВГО}}(\text{max})}, \quad (6)$$

де k_1, k_2, k_3, k_4 – коефіцієнти вагомості відповідних узагальнюючих показників ($\sum k = 1$).

Для словесного трактування числових значень розрахованих показників (узагальнюючих та інтегрального показників інформаційного забезпечення діяльності виробничо-господарських об'єднань в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво») використовуємо вербально-числову шкалу Харінгтона. Розроблений автором метод оцінювання рівня інформаційного забезпечення був застосований у практичній діяльності виробничих підприємств, банківських установ та страхових компаній. Розрахунки підтверджують можливість застосування шкали Харінгтона не тільки для окремих суб'єктів господарювання, а й для ВГО в цілому.

У третьому розділі «Удосконалення механізму інформаційного забезпечення оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО» удосконалено порядок інформаційного забезпечення оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО та сформовано систему показників оцінки потенціалу його інноваційного розвитку (табл. 4).

Таблиця 4

Показники, що характеризують складові потенціалу інноваційного розвитку діяльності ВГО

Складові потенціалу інноваційного розвитку	Показники
Науково-інтелектуальна	- показник рівня наукомісткості робіт; - показник плинності кадрів високої кваліфікації; - показник оновлення знань
Фінансова	- показник частки прибутку від інноваційної діяльності в загальному обсязі прибутку суб'єкта господарювання; - показник інноваційності; - коефіцієнт самофінансування; - коефіцієнт загальної ліквідності; - коефіцієнт рентабельності реалізованої інноваційної продукції
Виробнича	- продуктивність праці; - коефіцієнт оновлення продукції або послуг; - показник прямих запозичень нововведення
Маркетингова	- показник вартості просування інноваційної продукції чи послуг; - показник обсягу реалізації інноваційної продукції чи послуг; - коефіцієнт темпів приросту продажу продукції (чи надання послуг)

Примітка: розроблено автором

Результати розрахунку фактичних значень показників, рекомендованих для оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ПАТ «НВО «Термоприлад» ім. В. Лаха, ПАТ «Концерн Хлібпром» та відповідних їм порогових значень (табл. 5),

Фактичні та порогові значення показників, рекомендованих для оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ПАТ «НВО «Термоприлад» та ПАТ «Концерн Хлібпром»

Показники	Порогове значення (X _{порогове}) або значення за попередній період	Фактичне значення (X _{фактичне}), відносна величина	Відхилення, %	Коефіцієнт вагомості, бали
1. Показник рівня наукомісткості робіт	0,1	0,27*	63	2
		0,18**	44,4	1
2. Показник плинності кадрів високої кваліфікації	0,1	0,09*	-10	0
		0,13**	30	1
3. Показник оновлення знань	1	0,31*	69	0
		0,27**	73	0
4. Показник частки прибутку від інноваційної діяльності в загальному обсязі прибутку суб'єкта господарювання	1	0,63*	37	1
		0,51**	49	1
5. Показник інноваційності	0,46*	0,47*	2,1	0
	0,37**	0,39**	5,1	0
6. Коефіцієнт самофінансування	1	0,89*	-11	0
		0,76**	-24	0
7. Коефіцієнт загальної ліквідності	1	1,68*	68	2
		1,94**	94	2
8. Коефіцієнт рентабельності реалізованої інноваційної продукції	0,73*	0,89*	21,9	1
	0,68**	0,77**	13,23	0
9. Продуктивність праці, грн./ос.	468*	549*	17,3	1
		275**	16,2	1
10. Коефіцієнт оновлення продукції або послуг	1	0,86*	14	2
		0,62**	38	1
11. Показник прямих запозичень нововведення	0,31*	0,43*	38,7	1
		0,34**	29,2	1
12. Показник вартості просування інноваційної продукції чи послуг	0,07*	0,09*	-28,57	0
		0,11**	27,27	1
13. Показник обсягу реалізації інноваційної продукції чи послуг	1	0,89*	11	2
		0,74**	26	1
14. Коефіцієнт темпів приросту продажу продукції (чи надання послуг)	0,12*	0,23*	91,6	2
		0,16**	75	2

Примітка: *розраховано автором*

*розраховані показники інноваційної діяльності ПАТ «НВО «Термоприлад» за 2015-2016 рр.

** розраховані показники інноваційної діяльності ПАТ «Концерн Хлібпром» за 2015-2016 рр.

дозволили зробити висновок, що рівень потенціалу інноваційного розвитку ПАТ «НВО «Термоприлад» ім. В. Лаха виявився високим за рахунок високого рівня всіх його складових. Рівень потенціалу інноваційного розвитку ПАТ «Концерн Хлібпром» - середній, що зумовлено середнім рівнем показників науково-інтелектуальної та фінансової забезпеченості інноваційної діяльності.

Для оцінювання стану потенціалу інноваційного розвитку ВГО пропонується застосовувати як відомі, так і нові показники, зокрема: показник науково-інтелектуальної забезпеченості інноваційної діяльності, показник забезпеченості інноваційної діяльності фінансовими ресурсами, показник забезпеченості інноваційної діяльності виробничими ресурсами та коефіцієнт маркетингової забезпеченості інноваційної діяльності. При цьому визначено граничні рівні показників, що дозволяє приймати рішення про достатність чи недостатність рівня розвитку окремих складових потенціалу інноваційного розвитку ВГО для впровадження інновацій конкретної спрямованості. Для розрахунку загального показника потенціалу інноваційного розвитку ВГО запропоновано порівнювати порогові значення показників із фактичними і на основі величини відхилення, визначати зони достатності потенціалу інноваційного розвитку ВГО. Якщо відхилення показника від його порогового значення становить 10-15 %, то відповідному показнику ставимо 2 бали, 15 – 50 % - 1 бал і більше 50% - 0 балів.

Загальні показники по кожній із складових потенціалу інноваційного розвитку ВГО запропоновано визначати як середнє бальне значення коефіцієнтів вагомості відповідних показників, що їх характеризують. Отже, показник науково-інтелектуальної забезпеченості інноваційної діяльності ($P_{НІЗІД}$) розраховується за наступною формулою:

$$P_{НІЗІД} = \frac{K_{ВКН} + K_{ВІпл} + K_{ВІо.з}}{3} \longrightarrow 2, \quad (7)$$

де $K_{ВКН}$, $K_{ВІпл}$, $K_{ВІо.з}$ – коефіцієнти вагомості відповідно показника рівня науко-місткості робіт, показника плинності кадрів високої кваліфікації та показника оновлення знань, бали.

Рівень фінансової складової потенціалу інноваційного розвитку, запропоновано оцінювати, використовуючи показник забезпеченості інноваційної діяльності фінансовими ресурсами ($P_{ЗІДФР}$):

$$P_{ЗІДФР} = \frac{K_{вчПін.д.} + K_{вКін.} + K_{вКс.ф.} + K_{вКз.л.} + K_{вРн.}}{5} \longrightarrow 2, \quad (8)$$

де $K_{вчПін.д.}$, $K_{вКін.}$, $K_{вКс.ф.}$, $K_{вКз.л.}$, $K_{вРн.}$ – коефіцієнти вагомості відповідно показника частки прибутку від інноваційної діяльності в загальному обсязі прибутку суб'єкта господарювання, показника інноваційності, коефіцієнта самофінансування, коефіцієнта загальної ліквідності та коефіцієнта рентабельності реалізованої інноваційної продукції, бали.

Відтак, для оцінювання рівня виробничої складової потенціалу інноваційного розвитку ВГО, запропоновано використовувати показник забезпеченості інноваційної діяльності виробничими ресурсами ($P_{ЗІДВР}$), який розраховується за формулою:

$$P_{ЗІДВР} = \frac{K_{вП} + K_{вКон.} + K_{вПн.з.н}}{3} \longrightarrow 2, \quad (9)$$

де $Kв_{П}, Kв_{Кон.}, Kв_{Пн.з.н}$ – коефіцієнти вагомості відповідно продуктивності праці, коефіцієнта оновлення продукції або послуг та показника прямих запозичень нововведення, бали. Маркетингову складову потенціалу інноваційного розвитку характеризує показник маркетингової забезпеченості інноваційної діяльності ($\Pi_{МЗІД}$), який пропонуємо обчислювати за формулою:

$$\Pi_{МЗІД} = \frac{Kв_{Кв.н.} + Kв_{Кор.} + Kв_{Т}}{3} \longrightarrow 2, \quad (10)$$

де $Kв_{Кв.н.}, Kв_{Кор.}, Kв_{Т}$ – коефіцієнти вагомості відповідно показника вартості просування інноваційної продукції чи послуг, показника обсягу реалізації інноваційної продукції чи послуг та коефіцієнта темпів приросту продажу продукції (чи надання послуг), бали.

Оскільки об'єктом нашого дослідження є процеси інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань саме в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво», то оцінювання рівня потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарських об'єднань та їх суб'єктів пропонується з використанням структурно-інтегрального підходу, методом оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО, як елемента більш складної системи. Структурно-інтегральний підхід у дисертаційному дослідженні базується на оцінюванні окремих складових потенціалу інноваційного розвитку суб'єктів господарювання.

Оцінювати потенціал інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання (I_c^{BGO}) доцільно за формулою середньої геометричної основних показників науково-інтелектуальної, маркетингової, фінансової та виробничої забезпеченості інноваційної діяльності:

$$I_c^{BGO} = \sum_{c=1}^n \sqrt[k]{\prod_{j=1}^k i_{cj} \times m_{ij}}, \quad (11)$$

де i_{cj} – частковий індекс для j -го фактора учасника ВГО (визначається як відношення розміру показників по кожному з суб'єктів ВГО до порогового значення або до середнього рівня по ВГО в цілому); n – кількість суб'єктів ВГО; m_{ij} – ваговий коефіцієнт для j -того фактора (враховує вагомість кожного з факторів); k – кількість факторів.

У дисертаційній роботі автор розмежовує такі поняття, як потенціал інноваційного розвитку окремого суб'єкта господарювання і потенціал інноваційного розвитку суб'єкта-учасника ВГО, оскільки учасник інтегрованої структури має тісні взаємозв'язки з іншими учасниками, які впливають на його потенціал, зокрема інноваційний. Враховуючи результати досліджень, автор пропонує інтегральний показник рівня потенціалу інноваційного розвитку суб'єкта ВГО оцінювати у співвідношенні з потенціалом інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання в цілому за формулою:

$$I_c = \frac{\sqrt[k]{\prod_{j=1}^k i_{cj} \times m_{ij}}}{\sum_{c=1}^n \sqrt[k]{\prod_{j=1}^k i_{cj} \times m_{ij}/n}}, \quad (12)$$

де i_{cj} – частковий індекс для j -го фактора учасника ВГО (визначається як відношення розміру показників по кожному з суб'єктів ВГО до порогового значення або до середнього рівня по ВГО в цілому); n – кількість суб'єктів ВГО; m_{ij} – ваговий коефіцієнт для j -того фактора (враховує вагомість кожного з факторів); k – кількість факторів.

З урахуванням теоретико-методичних підходів відомих дослідників, а також власних досліджень було виявлено, що від рівня потенціалу інноваційного розвитку ВГО залежить вибір тієї чи іншої стратегії інноваційного розвитку. Відтак, автором запропоновано модель формалізації інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання, яка подана на рис. 3.

Рис. 3. Інформаційно-структурна модель формалізації інноваційної стратегії виробничо – господарського об'єднання

Примітка: розроблено автором

Внаслідок отриманих результатів дослідження автором запропоновано, що формулювання інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання доцільно розпочинати з оцінювання рівня його інформаційного забезпечення. Ретельніше особливості вибору інноваційної стратегії в залежності від рівня інформаційного забезпечення та потенціалу інноваційного розвитку ВГО наведено у табл.6.

Особливості вибору інноваційної стратегії в залежності від рівня інформаційного забезпечення та потенціалу інноваційного розвитку ВГО

Ознаки		Рівень інформаційного забезпечення ВГО	
		Дуже високий, високий	Середній
Рівень потенціалу інноваційного розвитку ВГО	Високий	Активно-наступальна стратегія Пасивно-наступальна стратегія Поглинаюча стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші	Пасивно-наступальна стратегія Поглинаюча стратегія Опортуністична стратегія Захисна стратегія Традиційна стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші
	Середній	Пасивно-наступальна стратегія Поглинаюча стратегія Захисна стратегія Традиційна стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші	Захисна стратегія Традиційна стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші
	Низький	Захисна стратегія Традиційна стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші	Традиційна стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші

Примітка: розроблено автором

Якщо за результатами аналізу рівень інформаційного забезпечення виявиться достатнім, то наступним етапом формалізації інноваційної стратегії буде оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО засобами збалансованої системи показників (достатнім слід вважати рівень інформаційного забезпечення, інтегральний показник якого за шкалою Харінгтона перевищує значення 0,370, тобто середній, високий та дуже високий). Якщо ж рівень інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його потенціалу інноваційного розвитку є недостатнім (низьким, дуже низьким), то відповідно оцінювати потенціал інноваційного розвитку ВГО є недоцільно. В такому випадку необхідно визначити причини недостатнього рівня інформаційного забезпечення, проаналізувавши узагальнюючі показники рівня інформаційного забезпечення по кожній із складових потенціалу інноваційного розвитку ВГО та фактори, якими вони визначаються. Відтак, усунути причини недостатнього рівня інформаційного забезпечення ВГО шляхом розроблення відповідних заходів. Наприклад, низький рівень узагальнюючого показника рівня інформаційного забезпечення інновацій можна покращити шляхом збільшення частки висококваліфікованих працівників у середньосписковій чисельності працівників суб'єкта господарювання тощо. Після впровадження розроблених заходів необхідно повторно оцінити рівень інформаційного забезпечення ВГО.

Із сукупності запропонованих стратегій вибирається одна залежно від різних сполучень складових потенціалу інноваційного розвитку ВГО.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання – розроблення теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань. Основні результати дисертаційної роботи полягають у такому:

1. Розкрито сутність і значення понять «інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарського об'єднання», «інформаційний потенціал виробничо-господарського об'єднання», розвинуто сутність потенціалу інформаційного розвитку ВГО та визначено його складові. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності ВГО запропоновано трактувати як систему інтеграції інформаційних ресурсів та сукупність способів їх організації щодо науково-інтелектуальних, фінансових, виробничих та маркетингових можливостей інформаційного розвитку діяльності ВГО, які необхідні для прийняття ефективних управлінських рішень в сфері інновацій.

В роботі дістали подальшого розвитку означення інформаційного потенціалу виробничо-господарського об'єднання, під яким слід розуміти можливості інформаційної системи забезпечувати потреби у достовірній та достатній інформації всіх учасників ВГО для прийняття ефективних управлінських рішень.

Наголошено, що під потенціалом інформаційного розвитку виробничо-господарського об'єднання слід розуміти сукупність усіх тих видів ресурсів, які необхідні для здійснення інноваційної діяльності ВГО та можливостей цих ресурсів забезпечувати розробку та впровадження інновацій. Відповідно до зазначеного запропоновано виділяти такі складові потенціалу інформаційного розвитку виробничо-господарського об'єднання: науково-інтелектуальну, фінансову, виробничу, маркетингову та інформаційно-інтерфейсну.

2. Створення Інноваційно-інформаційного центру ВГО, діяльність якого повинна спрямовуватися на збір, оброблення, аналізування і зберігання інформації, організацію маркетингових досліджень, постійне і систематичне відслідковування нормативної документації, розробку альтернативних варіантів прийняття рішень та передачею їх керівництву, сприятиме підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень у сфері інформаційної діяльності інтегрованих структур.

3. Сформована класифікація джерел формування інформаційного забезпечення ВГО з виділенням таких класифікаційних ознак внутрішнього середовища, як інформаційні ресурси науково-інтелектуальної, виробничої, фінансової та маркетингової складових потенціалу інформаційного розвитку ВГО дозволить керівникам виробничих підприємств, банків та страхових компаній визначити обсяг доступних інформаційних ресурсів. Визначені етапи формування інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань сприятимуть забезпеченню порядку задоволення інформаційних потреб усіх учасників інтегрованої структури.

4. Розроблено теоретико-методичний підхід до оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його інформаційного потенціалу, який ґрунтується на засадах застосування

системи одночасних рівнянь. Використання розробленої системи показників дасть змогу оцінювати рівень інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво» враховуючи всі істотні фактори впливу на результуючий показник. Зауважимо, що запропонована модель може бути використана для оцінювання рівня інформаційного забезпечення як ВГО в цілому, так і його окремих учасників, зокрема виробничих підприємств, банків, страхових компаній тощо.

5. Удосконалення методу оцінювання потенціалу інноваційного розвитку ВГО, який, на відміну від наявних, ґрунтується на застосуванні адекватної збалансованої системи показників та попередньому оцінюванні рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації - маркетинг – фінанси – виробництво», дозволить керівництву виробничо-господарського об'єднання підвищити рівень достовірності даних про стан потенціалу інноваційного розвитку ВГО.

6. З метою покращення процесу прийняття управлінських рішень виробничо-господарськими об'єднаннями щодо розроблення та впровадження інновацій запропоновано інформаційно-структурну модель формалізації інноваційної стратегії, яка ґрунтується на оцінюванні рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації - маркетинг – фінанси – виробництво» та визначенні показників науково-інтелектуальної, маркетингової, фінансової та виробничої забезпеченості інноваційної діяльності ВГО, що дає змогу керівникам та менеджерам структурно оцінювати рівень потенціалу інноваційного розвитку інтегрованої структури з урахуванням кожної із його складових. Водночас виявлено, що від рівня потенціалу інноваційного розвитку ВГО залежить вибір тієї чи іншої стратегії інноваційного розвитку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1.1. Монографія

1. Біленська, Я.Р., 2016. Методичні засади вибору інноваційної стратегії виробничо-господарським об'єднанням. *Теорія та практика регіонального розвитку: колективна монографія*. Ковальчук, К.Ф. та Савчук, Л.М., ред., с. 136 – 144. (Особистий внесок автора: розроблено модель формалізації інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання).

1.2. Праці у наукових фахових виданнях України

2. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2010. Діяльність виробничо-господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво». *Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць*. Вип. 20.8., с. 190-195. (Особистий внесок автора: розкрито сутність поняття системи «інновації – фінанси – виробництво» та визначено основні взаємозв'язки між процесом зародження інновацій, їх фінансовим забезпеченням та впровадженням у виробництво).

3. Біленська, Я.Р., 2011. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку діяльності промислового підприємства. *Управління розвитком: Збірник наукових робіт*, 4 (101), с. 243-245. (Особистий внесок автора: розроблено засади організаційної будови системи інформаційного забезпечення інноваційного розвитку діяльності промислового підприємства та охарактеризовано її зовнішні і внутрішні джерела).

4. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2012 Фактори інформаційного забезпечення оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання. *Науковий журнал Галицький економічний вісник*, 6 (39), с. 29 – 35. (Особистий внесок автора: досліджено фактори, що формують основу інформаційного забезпечення оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання).

5. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2010. Проблеми формування та використання інформаційного забезпечення діяльності ВГС в системі «інновації – фінанси – виробництво». *Збірник наукових праць «Економічний простір»*, 42, с. 145-152. (Особистий внесок автора: розкрито сутність інформаційного забезпечення діяльності виробничо-господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво»).

6. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2011. Складові інноваційного потенціалу промислових підприємств господарських структур. *Науковий журнал «Бізнес Інформ»*, 8, с.42 - 45. (Особистий внесок автора: визначено складові інноваційного потенціалу промислового підприємства господарської структури).

7. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2012. Етапи формування інформаційного забезпечення діяльності господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво». *Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка»*, 1 (25), с.7 – 10. (Особистий внесок автора: охарактеризовано сутність поняття «інформаційний потенціал господарської структури» та запропоновано етапи формування інформаційного забезпечення діяльності господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво»).

1.3. Публікації у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз даних

8. * Біленська, Я.Р., 2013. Застосування системи одночасних рівнянь для оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його інноваційного потенціалу. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*, 8 (46), с. 353 – 356. (Особистий внесок автора: розроблено метод оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його інноваційного потенціалу) (Міжнародна наукометрична база *Index Copernicus* (Польща)).

* Видання також відноситься до фахових видань України

9. *Біленська, Я.Р., 2014. Використання збалансованої системи показників для оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання. *Бізнес Інформ*, 1, с. 216-221. (Особистий внесок автора: розроблено теоретико-методичний підхід щодо вдосконалення механізму оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання) (Міжнародні наукометричні бази: *Ulrichsweb Global Serials Directory* (США), *Research Papers in Economics* (США), Російський індекс наукового цитування (Росія), *Index Copernicus* (Польща), *Directory of Open Access Journals*, *CiteFactor* (США), *Academic Journals Database* (Швейцарія), *Research Bible* (Японія), *Соціонет* (Росія), Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (Україна)).

2. Опубліковані праці апробаційного характеру

10. Біленська, Я.Р., 2010. Діяльність виробничо-господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво». В.: *Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки*: III Міжнародна науково-практична конференція. Сімферополь, Україна, 4-6 червня 2010 р. Сімферополь: ВіТроПринт.

11. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2010. Проблеми формування та використання інформаційного забезпечення діяльності виробничо-господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво». В.: *Маркетинг та логістика в системі менеджменту*: VIII Міжнародна науково-практична конференція. Львів, Україна, 4-6 листопада 2010 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

12. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2011. Характеристика складових інноваційного потенціалу господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво». В.: *Сучасні проблеми економіки і менеджменту*: Міжнародна науково-практична конференція. Львів, Україна, 10-12 листопада 2011 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

13. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2011. Інформаційний потенціал діяльності господарських структур в системі «інновації – фінанси – виробництво». В.: *Розвиток економічних і політико-правових систем України та інших країн Європи на початку XXI століття*: VIII Міжнародна науково-практична конференція. Львів, Україна, 27-28 жовтня 2011 р. Львів: ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права».

14. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2012. Етапи формування інформаційного забезпечення інноваційного розвитку діяльності господарської структури. В.: *Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід*: V Ювілейна Міжнародна конференція молодих учених і студентів. Тернопіль, Україна, 19-20 квітня 2012 р. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ»

15. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2012. Алгоритм розроблення збалансованої системи показників для оцінки потенціалу інноваційного розвитку господарської структури. В.: *Методи та моделі фінансового забезпечення сталого економічного розвитку*: Всеукраїнська науково-практична конференція. Севастополь, Україна, 5-8 вересня 2012 р. Севастополь: СевНТУ.

* Видання також відноситься до фахових видань України

16. Біленська, Я.Р., 2013. Корпоративне управління комунікаційними процесами між учасниками виробничо-господарського об'єднання. В.: *Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід*: VI Міжнародна наукова конференція молодих учених і студентів. Тернопіль, Україна, 25-26 квітня 2013 р. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ».

17. Біленська, Я.Р. та Бондарчук, М.К., 2016. Впровадження антикризових інновацій у виробничо-господарських структурах [online] Доступно: <http://econ.kdu.edu.ua/sites/default/files/files/tezi_int_conf.pdf> В.: *Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації*: I Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. Кременчук, Україна, 16-18 листопада 2016 р., Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського.

АНОТАЦІЯ

Біленська Я.Р. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України, Львів, 2017.

У дисертаційній роботі вирішено науково-прикладне завдання з розроблення теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань. Розроблено модель формалізації інноваційної стратегії виробничо-господарського об'єднання на основі оцінювання рівня інформаційного забезпечення діяльності ВГО в системі «інновації – маркетинг – фінанси – виробництво» та визначенні показників науково-інтелектуальної, маркетингової, фінансової та виробничої забезпеченості інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єднань. У роботі сформовано класифікацію джерел формування інформаційного забезпечення ВГО та удосконалено процес корпоративного управління інформаційними потоками виробничо-господарського об'єднання. Запропоновано теоретико-методичний підхід до оцінювання рівня інформаційного забезпечення виробничо-господарського об'єднання в розрізі складових його інноваційного потенціалу. Удосконалено метод та модель оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання, які ґрунтуються на використанні збалансованої системи показників.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, виробничо-господарське об'єднання, потенціал інноваційного розвитку, інновації, маркетинг, фінанси, виробництво, система, чинники, метод, модель.

ANNOTATION

Bilenska YA.R. Information support of innovation of industrial and business associations. – On the rights of a manuscript.

Dissertation for the scientific degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.04 – economics and management of enterprises (by the types of economic activity). – Lviv Polytechnic National University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2017.

In dissertation work scientific and practical tasks to develop theoretical and methodical positions and practical recommendations on information support of innovative activity of industrial and business associations are decided. The model formalization of the innovation strategy of industrial and business associations based on the evaluation of information support of industrial and business associations in the system of "innovation - marketing - finance - production" and determining indicators of scientific and intellectual, marketing, financial and industrial innovation supply industrial and business associations have been designed. The work formed the classification of sources of information support of IBA and improved the corporate information management of industrial and business associations. A theoretical and methodological approach to the evaluation of information support IBA in terms of its constituent innovation potential have been offered. The method and model of evaluation potential of innovative development of IBA, based on the use of the Balanced Scorecard have been improved.

Keywords: information support, industrial and business associations (IBA), the potential of innovative development, innovation, marketing, finance, production, system, factors, method, model.

АННОТАЦИЯ

Биленська Я.Р. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єдинень. - На правах рукописи.

Дисертація на соискание ученої ступені кандидата економічних наук по спеціальності 08.00.04 - економіка і управління підприємствами (по видах економічної діяльності). - Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України, Львів, 2017.

В дисертаційній роботі вирішено науко-прикладну задачу по розробці теоретико-методических положень і практичних рекомендацій по інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності виробничо-господарських об'єдинень. Актуальність дисертаційної роботи обумовлена необхідністю розробки ефективної системи інформаційного забезпечення оцінки потенціала інноваційного розвитку виробничо-господарських об'єдинень з метою прийняття ефективних управлінських рішень по розробці і впровадженню інновацій суб'єктами інтегрованої структури і вибору інноваційної стратегії виробничо-господарським об'єдиненням в цілому. Метою дослідження являється удосконалення існуючих і розробка нових теоретических і методико-прикладних положень по інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності виробничо-

хозяйственных объединений, направленных на повышение эффективности принятия управленческих решений. Объектом исследования являются процессы информационного обеспечения инновационной деятельности производственно-хозяйственных объединений. Предметом исследования является совокупность теоретических и методических основ по обоснованию и оценке уровня информационного обеспечения инновационной деятельности производственно-хозяйственных объединений.

В первом разделе «Теоретические основы формирования и использования информационного обеспечения инновационной деятельности производственно-хозяйственных объединений» раскрыта сущность и значение понятия «информационное обеспечение инновационной деятельности производственно-хозяйственного объединения», развито сущность потенциала инновационного развития производственно-хозяйственного объединения и определены его составляющие. Систематизировано, охарактеризовано и развито классификацию источников формирования информационного обеспечения производственно-хозяйственных объединений с выделением таких классификационных признаков внутренней среды, как информационные ресурсы научно-интеллектуальной, производственной, финансовой и маркетинговой составляющих потенциала инновационного развития производственно-хозяйственных объединений и этапов формирования информационного обеспечения их инновационной деятельности. В диссертационной работе усовершенствован процесс корпоративного управления информационными потоками производственно-хозяйственного объединения, предусматривающий создание инновационно-информационного центра интегрированной структуры.

Во втором разделе «Анализ и оценка уровня информационного обеспечения инновационной деятельности производственно-хозяйственных объединений» проанализированы факторы влияния на уровень информационного обеспечения инновационной деятельности производственно-хозяйственных объединений, сформировано критерии оценки уровня информационного обеспечения интегрированной структуры и разработан метод оценки уровня информационного обеспечения производственно-хозяйственного объединения в разрезе составляющих его инновационного потенциала. В разделе на основе применения системы одновременных уравнений сформировано симулятивную модель оценки уровня информационного обеспечения деятельности производственно-хозяйственных объединений в системе "инновации - маркетинг - финансы - производство".

Для проведения исследования факторов, формирующих основу информационного обеспечения оценки потенциала инновационного развития производственно-хозяйственного объединения и критериев, по которым предложено оценивать уровень информационного обеспечения его инновационной деятельности, соискателем был использован метод экспертных оценок. Для выявления достоверных различий в ответах респондентов между оценками, которые составили руководители и специалисты производственных предприятий, банков и страховых компаний был избран дисперсионный анализ (ANOVA) за Фридманом для связанных (зависимых) выборок. С целью оценки плотности связи между

результатирующим показателем уровня информационного обеспечения и факторными признаками вычислено значение коэффициентов множественной корреляции и детерминации по каждой модели и выполнена проверка адекватности моделей по критерию Фишера (F). Результаты расчетов показывают, что все предложенные модели являются статистически значимые.

В третьем разделе «Совершенствование механизма информационного обеспечения оценки потенциала инновационного развития производственно-хозяйственного объединения» усовершенствован алгоритм информационного обеспечения оценки потенциала инновационного развития интегрированной структуры и сформирована система показателей оценки потенциала ее инновационного развития. Для оценки состояния потенциала инновационного развития производственно-хозяйственного объединения предлагается применять как известные, так и новые показатели, в частности: показатель научно-интеллектуальной обеспеченности инновационной деятельности, показатель обеспеченности инновационной деятельности финансовыми ресурсами, показатель обеспеченности инновационной деятельности производственными ресурсами и коэффициент маркетинговой обеспеченности инновационной деятельности. В диссертационной работе разработана модель формализации инновационной стратегии производственно-хозяйственного объединения, которая основывается на оценке уровня информационного обеспечения деятельности производственно-хозяйственного объединения в системе «инновации - маркетинг - финансы - производство» и определении показателей научно-интеллектуальной, маркетинговой, финансовой и производственной обеспеченности инновационной деятельности интегрированной структуры, позволяет структурно оценить уровень потенциала инновационного развития производственно-хозяйственного объединения с учетом каждой из его составляющих.

Ключевые слова: информационное обеспечение, производственно-хозяйственное объединение, потенциал инновационного развития, инновации, маркетинг, финансы, производство, система, факторы, метод, модель.